ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **M. B.,** zastoupen Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie,** se sídlem Olšanská 2, Praha 3, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2022, č. j. 4 A 5/2022 – 28,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobci se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, Odboru cizinecké policie, Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort ze dne 29. 4. 2021, č. j. KRPA-63959-16/ČJ-2021-000022-SV, bylo žalobci uloženo správní vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, v relevantním znění (dále jen „zákon o pobytu cizinců"), současně byla stanovena doba, po kterou nelze žalobci umožnit vstup na území členských států Evropské unie, a to v délce jednoho roku. Správní orgán I. stupně zároveň podle § 118 odst. 3 zákona o pobytu cizinců stanovil žalobci dobu k vycestování z území České republiky do dvaceti dnů od právní moci rozhodnutí, přičemž současně určil, že se

na žalobce nevztahují důvody znemožňující vycestování podle § 179 zákona o pobytu cizinců.

[2] Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí odvolání, které žalovaná rozhodnutím ze dne 11. 1. 2022, č. j. CPR-15857-3/ČJ-2021-930310-V217, zamítla a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdila. Podle žalované bylo v řízení prokázáno, že žalobce pobýval na území České republiky v období od 25. 10. 2020 do 13. 3. 2021 bez platného pobytového oprávnění, čímž naplnil podmínky pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 4 zákona o pobytu cizinců. Správní orgán I. stupně dle žalované dostatečně zjistil skutkový stav věci, který má oporu ve správním spisu. K námitce žalobce, podle níž správní orgán I. stupně při ukládání správního vyhoštění nezohlednil, že se jedná o první protiprávní jednání cizince, žalovaná uvedla, že ze spisového materiálu vyplývá žalobcova přestupková i trestní minulost. Žalovaná dále konstatovala, že správní orgán I. stupně zcela správně nepřistoupil k překvalifikování posuzované věci na řízení o povinnosti opustit území dle § 50a zákona o pobytu cizinců, jelikož neshledal, že by důsledkem rozhodnutí o správní vyhoštění byl nepřiměřený zásah do rodinného života žalobce. Podle žalované správní orgán I. stupně dostatečným způsobem zjistil, že nejsou dány důvody pro aplikaci § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Doba, po kterou nelze žalobci umožnit vstup na území členských států Evropské unie, byla podle žalované stanovena v zákonném rozmezí, v přiměřené výši a odpovídá rozhodovací praxi v obdobných případech. K namítané nepřiměřenosti zásahu rozhodnutí o správním vyhoštění do soukromého a rodinného života žalobce žalovaná uvedla, že správní orgán I. stupně hodnotil zásah do jeho soukromého a rodinného života dostatečným a přezkoumatelným způsobem, přičemž nedospěl k závěru, že by byl nepřiměřený, neboť žalobce nemá v České republice žádné vazby a nic konkrétního, co by svědčilo o nepřiměřenosti rozhodnutí o správním vyhoštění, nenamítal. Žalovaná dále konstatovala, že při hodnocení existence důvodů, které by žalobci znemožňovaly vycestování, správní orgán I. stupně postupoval v souladu s § 120a odst. 1 zákona o pobytu cizinců a závazné stanovisko k možnosti vycestování nevyžadoval, neboť cizinec pochází z bezpečné země původu a neuvedl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven skutečnému nebezpečí podle § 179 zákona o pobytu cizinců.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované žalobu k Městskému soudu v Praze, který rozhodnutí žalované rozsudkem ze dne 25. 2. 2022, č. j. 4 A 5/2022 – 28, zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

[4] Městský soud k žalobním námitkám konstatoval, že dle správního spisu bylo žalobcovo odvolání proti usnesení o zastavení řízení o prodloužení platnosti zaměstnanecké karty podáno opožděně. Žalobce nepředložil žádné důkazy, kterými by tuto skutečnost zpochybnil. Od nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení, tj. ode dne 24. 10. 2020, tak pobývá na území České republiky bez platného pobytového oprávnění. Žalobcovo přesvědčení o opaku není pro uložení správního vyhoštění podstatné, jelikož vyhoštění není podmíněno prokázáním zavinění, ale je založeno na objektivní odpovědnosti. S ohledem na to městský soud konstatoval, že správní orgány vyhodnotily okolnosti týkající se opožděného podání odvolání právním zástupcem žalobce zcela adekvátně, když je nepovažovaly za skutečnosti, které by svědčily ve prospěch žalobce či

dokonce mohly odůvodňovat přijetí mírnějšího opatření, než ke kterému bylo přistoupeno.

[5] Městský soud tedy nepřisvědčil ani námitce, dle níž správní orgány měly v žalobcově věci zvážit uložení povinnosti opustit území dle § 50a zákona o pobytu cizinců, jelikož o možné povinnosti opustit území lze uvažovat až poté, co by uložení správního vyhoštění bylo vyhodnoceno jako nepřiměřený zásah do rodinného či soukromého života cizince. V nyní posuzované věci se však oba správní orgány podrobně a přezkoumatelně zabývaly otázkou přiměřenosti dopadu rozhodnutí o správním vyhoštění do soukromého a rodinného života žalobce, přičemž dospěly k závěru, že se nejedná o nepřiměřený zásah. Za zjištěných okolností tak nebylo možné uvažovat o aplikaci § 50a zákona o pobytu cizinců. Správní orgány podle městského soudu rovněž zvážily všechna kritéria stanovená v § 174a zákona o pobytu cizinců, posoudily též druh a závažnost protiprávního jednání žalobce, kterou odvozovaly primárně od délky neoprávněného pobytu na území. Městský soud neshledal, že by žalovaná překročila meze správního uvážení, co se týče stanovení doby, po kterou nelze žalobci umožnit vstup na území členských států Evropské unie. Stanovenou dobu správního vyhoštění v délce jednoho roku žalovaná dostatečně odůvodnila a přihlédla ke všem podstatným skutečnostem. Městský soud tak neshledal žalobní námitky důvodnými.

[6] Městský soud však poukázal na to, že v zemi původu žalobce došlo k zásadní změně bezpečnostní situace. S ohledem na zásadní změnu poměrů na Ukrajině a na příslušnou žalobní námitku uplatněnou na jednání dne 25. 2. 2022 provedl městský soud tímto směrem dokazování, a to zprávou ze stránek Ministerstva zahraničních věcí ze dne 24. 2. 2022, dle které s ohledem na probíhající vojenskou invazi Ruské federace na Ukrajinu byl na Ukrajině vyhlášen válečný stav a došlo k podstatnému zhoršení bezpečnostní situace, MZV varuje před jakýmikoliv cestami na Ukrajinu a vyzývá občany ČR, aby okamžitě opustili Ukrajinu, byl uzavřen civilní letecký prostor a přerušena letecká doprava na Ukrajinu. Dále městský soud provedl důkaz zprávou České tiskové kanceláře vydanou dne 24. 2. 2022 ve 4:10 hodin a uveřejněnou na webu www.ceskenoviny.cz, dle které ruská armáda toho dne ráno zahájila letecký i pozemní útok na Ukrajinu, svědci z řady měst po celé Ukrajině hlásili silné výbuchy nebo zvuky znějící jako dělostřelecká palba, exploze byly vedle hlavního města Kyjeva hlášeny z Oděsy, Berďansku a Mariupolu na jihovýchodě země a Charkova a Kramatorsku na východě, ukrajinské úřady informovaly také o ostřelování ve Lvovské oblasti. Dle této zprávy ukrajinská pohraniční stráž uvedla, že ruské síly napadly Ukrajinu z Ruska, Běloruska i z anektovaného poloostrova Krym.

[7] Městský soud konstatoval, že tato situace v době vydání napadeného rozhodnutí neexistovala a není tak pochybením žalované, pokud k těmto skutečnostem nepřihlédla. Zdůraznil však, že od aplikace § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, musí ustoupit v situaci, kdy to je třeba s ohledem na mezinárodněprávní závazky České republiky, resp. s ohledem na požadavky práva Evropské unie. Takové závazky vyplývají především z čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“), které zakotvují právo na život a zákaz mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání, a z čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Městský soud odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, která připouští možnost prolomení zásady § 75

odst. 1 s. ř. s. právě z důvodu aplikace pravidla *non-refoulement*, resp. v případech, kdy by nepřihlédnutí k novým skutečnostem v řízení před správním soudem mělo za následek porušení základního práva.

[8] S ohledem na skutečnosti, které byly zjištěny dokazováním ohledně situace v zemi původu a ze kterých vyplývá, že na Ukrajině v současné době probíhá mezinárodní ozbrojený konflikt, který se týká v podstatě celého území, městský soud shledal, že napadené rozhodnutí neobstojí z hlediska závěru, že nejsou dány důvody znemožňující vycestování a vycestování žalobce je možné. Městský soud uložil správním orgánům povinnost zásadním způsobem doplnit dokazování, znovu se zabývat aktuální situací na Ukrajině a znovu posoudit, zda v daném případě existují důvody znemožňující vycestování žalobce dle § 179 zákona o pobytu cizinců, tedy zda je důvodná obava, že by mu ve státě původu hrozilo skutečné nebezpečí ve smyslu tohoto ustanovení.

II.
Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobce

[9] Žalovaná (stěžovatelka) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností spojenou s návrhem na přiznání jejího odkladného účinku, a to z důvodů, které podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[10] Stěžovatelka předně uvádí, že nepřehlédla probíhající válečný konflikt na Ukrajině a respektuje závazky vyplývající ze zásady *non-refoulement*, která je pro Českou republiku závazná, domnívá se však, že v případě žalobce tato situace nezpůsobuje prolomení kogentní normy § odst. 1 s. ř. s., na základě aplikační přednosti Úmluvy. Tento mezinárodní závazek je dle stěžovatelky naplňován prostřednictvím § 120a a § 179 zákona o pobytu cizinců. Na situaci žalobce se vztahuje § 120a odst. 2 zákona o pobytu cizinců, podle něhož *„[v]zniknou-li důvody znemožňující vycestování cizince po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyhoštění, policie vydá nové rozhodnutí pouze ve věci, zda vycestování cizince je možné, podle zvláštního právního předpisu po vyžádání a na základě nového závazného stanoviska ministerstva*“. Je tedy plně v dispozici žalobce, aby pokud má vzhledem ke změně situace v zemi původu skutečně obavu z návratu, navrhl stěžovatelce vydání nového rozhodnutí. Stěžovatelka následně vyžádá aktuální stanovisko Ministerstva vnitra k posouzení otázky, zda jsou v případě žalobce skutečně dány důvody znemožňující vycestování ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců. Citovaná právní úprava tak podle stěžovatelky poskytuje dostatečné záruky pro respektování zásady *non-refoulement* v nyní posuzované věci, proto stěžovatelka považuje rozsudek městského soudu za nezákonný.

[11] Stěžovatelka dále namítá, že napadený rozsudek městského soudu je nepřezkoumatelný, neboť způsob a rozsah odůvodnění, pro které bylo stěžovatelčino rozhodnutí zrušeno, je ve vztahu k užití § 120a odst. 2 zákona o pobytu cizinců nesrozumitelný. Stěžovatelka dále podotkla, že se městský soud ve svých závěrech odchyluje i od konstantního způsobu posuzování obdobných případů Nejvyšším správním soudem, viz závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011,

č. j. 5 Azs 3/2011 – 131 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[12] Stěžovatelka závěrem namítá, že s ohledem na skutečnost, že bylo napadené rozhodnutí zrušeno z důvodů, které nastaly až po jeho vydání, byl žalobcův úspěch ve věci pouze částečný a neměla mu tak být městským soudem přiznána náhrada nákladů řízení v plné výši.

[13] Vzhledem k uvedenému stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[14] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatelka byla účastnicí řízení, z něhož napadené rozhodnutí městského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a jedná za ni k tomu pověřená zaměstnankyně s odpovídajícím právnickým vzděláním (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[16] Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s., ve znění účinném od 1. 4. 2021, dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[17] V tomto případě Nejvyšší správní soud posuzuje otázku, zda městský soud postupoval správně, pokud zrušil rozhodnutí stěžovatelky ve věci správního vyhoštění

žalobce z důvodu zásadní změny bezpečnostní situace v zemi původu, tj. na Ukrajině, do níž měl být žalobce vyhoštěn, přičemž tato změna nastala až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí v řízení před městským soudem. Tato otázka dosud nebyla plně řešena judikaturou Nejvyššího správního soudu, proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[18] Skutečnost, že na Ukrajině došlo ke zcela zásadní změně situace způsobené invazí ozbrojených sil Ruské federace, která byla zahájena dne 24. 2. 2022 a která vyvolala brutální válečný konflikt, byla předmětem dokazování v řízení u městského soudu vzhledem k tomu, že městský soud ve věci jednal a rozhodoval den po zahájení ruské invaze. V současné době je již tento ozbrojený konflikt, v jehož důsledku na Ukrajině denně umírají civilisté a do Evropy z této země proudí miliony válečných uprchlíků (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31), všeobecně známou skutečností, kterou není třeba, pokud jde o základní fakta, prokazovat.

[19] Nejvyšší správní soud se již otázkou, zda a za jakých okolností je třeba v soudním řízení správním zohlednit válku na Ukrajině, opakovaně zabýval, byť se tyto případy týkaly především věcí mezinárodní ochrany za procesní situace, kdy k vypuknutí tohoto ozbrojeného konfliktu (dne 24. 2. 2022) došlo až v řízení před Nejvyšším správním soudem, tedy po vydání kasační stížností napadeného rozhodnutí krajského (městského) soudu. V prvním z těchto případů, tedy v již zmíněném rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, přitom Nejvyšší správní soud konstatoval:

„Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení.

Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek ze dne 9. 9. 2020, čj. 6 Afs 176/2019-31, body 20 až 24).

Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 4[6] odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem, nestanoví však povinnost zajistit stejný procesní komfort též pro řízení před NSS [srov. k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, body 22 až 24, nález ze dne 12. 4. 2016, sp. zn.*

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, Úř. věst. L 180, 29. 6. 2013, s. 60-95

I. ÚS 425/16 (N 66/81 SbNU 153), body 24 až 35, případně rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2021, čj. 1 Azs 292/2021-51, body 28 až 30].

Další výjimky plynou z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu již před jedenácti lety poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23).

Podobně i novější judikatura uvádí, že soud včetně NSS bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení Úmluvy pouze ve výjimečných případech (v rozsudku ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012-65, bylo konkrétně v sázce právo na respektování rodinného a soukromého života dle čl. 8 Úmluvy). A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení (...).

Jistě i v nynější věci by bylo možné stěžovatele odkázat na to, aby podal novou žádost o mezinárodní ochranu. V sázce je však, na rozdíl od věci 8 Azs 27/2012, ochrana života stěžovatele, nikoli „jen" ochrana rodinného a soukromého života. Azylový příběh stěžovatele nezakládá na první pohled žádost zjevně nedůvodnou. Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu.[**]

Za této specifické situace není namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. (...)"

[20] Závěry vyplývající z citovaného rozsudku a na něj navazující judikatury (srov. obdobně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2022, č. j. 8 Azs 336/2021 – 33, ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 – 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32,

---

[**] Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Úř. věst. L 71, 4. 3. 2022, s. 1-6

či ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 – 33) lze *mutatis mutandis* uplatnit i ve věcech soudního přezkumu rozhodnutí o správním vyhoštění, jelikož právě v těchto případech je klíčové, aby byla dodržena zásada *non-refoulement*. Dopadají přitom i na situace, kdy k zásadní změně situace na Ukrajině došlo již v řízení před krajským (městským) soudem. Ve věcech mezinárodní ochrany nemůže být v takových případech o postupu krajského (městského) soudu sporu, neboť imperativ posouzení věci *ex nunc*, tedy podle skutkového stavu ke dni rozhodování soudu, explicitně vyplývá pro soud I. stupně, jak je uvedeno v citovaném judikátu, z přímo účinného čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. V řízeních ve věcech správního vyhoštění, obdobně jako v řízeních ve věcech mezinárodní ochrany před Nejvyšším správním soudem, ho však lze dovodit právě z požadavku efektivního uplatňování zásady *non-refoulement*.

[21] V nyní posuzované věci tedy městský soud zcela správně ustoupil od aplikace § 75 odst. 1 s. ř. s., jelikož zde má být v souladu s čl. 10 Ústavy přímo aplikován čl. 2 a 3 Úmluvy. Tato ustanovení *„je třeba pod úhlem mezinárodněprávní zásady ‚non-refoulement' vykládat tak, že stanoví závazek České republiky nevystavit žádnou osobu, jež podléhá její jurisdikci, újmě, která by spočívala v ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, a to např. tím, že bude vyhoštěna či v důsledku jiných okolností donucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila*" (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 – 46, publ. pod č. 3528/2017 Sb. NSS).

[22] Správní orgány ve svých rozhodnutích k případným důvodům znemožňujícím vycestování žalobce vycházely z toho, že Ukrajina byla s účinností ode dne 23. 3. 2019, s výjimkou území tehdy kontrolovaných Ruskou federací, resp. proruskými separatisty, zařazena na seznam tzv. bezpečných zemí původu obsažený ve vyhlášce č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců. Z tohoto důvodu správní orgány ani nevyžadovaly dle § 120a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců závazné stanovisko Ministerstva vnitra k možnosti vycestování žalobce. I pokud Nejvyšší správní soud pomine, že Krajský soud v Brně usnesením ze dne 28. 2. 2022, č. j. 41 A 35/2021 – 27, položil Soudnímu dvoru EU předběžnou otázku týkající se slučitelnosti uvedeného ustanovení [§ 120a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců] v kombinaci se zúženým pojetím důvodů znemožňujících vycestování cizince dle aktuálního znění § 179 zákona o pobytu cizinců s unijním právem, musí především odkázat na svůj výše citovaný rozsudek ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, podle něhož od 24. 2. 2022 již Ukrajina není bezpečnou zemí původu a danou vyhlášku již nelze nadále ve vztahu k Ukrajině použít. Byť se ukrajinským ozbrojeným silám od té doby podařilo z Kyjevské, Černihivské a Sumské oblasti invazní vojska Ruské federace vytlačit a odhalit tak rozsah zcela mimořádné devastace těchto území, včetně nespočetných obětí nejen bojových operací, ale i vražd, mučení a dalších zločinů spáchaných příslušníky invazních vojsk na místním civilním obyvatelstvu, boje na východě a jihu země pokračují se zesilující intenzitou. Ani střední a západní část Ukrajiny nezůstala válkou nedotčena, byť zde prozatím přímé pozemní ozbrojené střety neprobíhají, nicméně řada míst v těchto oblastech se stává cílem ruských raketových či leteckých útoků, které si již rovněž vyžádaly oběti i z řad civilního obyvatelstva. To se týká i Rovenské (Rivněnské) oblasti, ze které pochází žalobce.

[23] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že vzhledem k této bezprecedentní situaci na Ukrajině není namístě odkazovat žalobce na možnost navrhnout správním orgánům vydání nového rozhodnutí ve smyslu § 120a odst. 2 zákona o pobytu cizinců obdobně, jako soud neshledal ve výše zmiňovaných věcech mezinárodní ochrany jako adekvátní řešení odkázat žadatele na možnost podání nové žádosti o mezinárodní ochranu. Takový postup by neposkytoval dostatečné právní záruky, že nedojde k nucenému vycestování žalobce do země původu, a bylo by navíc v rozporu se zásadou hospodárnosti ve smyslu § 6 odst. 2 správního řádu provádět nové řízení a vydávat nové rozhodnutí podle § 101 správního řádu ve věci, v níž již bylo řízení vedeno a rozhodnutí vydáno, pokud mohou správní orgány (včetně Ministerstva vnitra příslušného pro vydání závazného stanoviska k možnosti vycestování žalobce) v tomto probíhajícím řízení znovu posoudit, zda v daném případě existují důvody znemožňující vycestování žalobce ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců.

[24] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek městského soudu nezákonným a ani nepřezkoumatelným, neboť městský soud svůj postup zcela srozumitelně odůvodnil a nemusel se dle názoru Nejvyššího správního soudu v této souvislosti explicitně zabývat § 120a odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Důvodná není ani námitka stěžovatelky, že se městský soud ve svém závěru odchýlil od konstantního způsobu rozhodování. Nejvyšší správní soud neshledal žádné odchýlení městského soudu od závěrů vyslovených v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 – 131, který navíc již není v současné době aktuální, neboť se týkal postupu krajských soudů ve věcech mezinárodní ochrany před účinností zmiňovaného čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice.

[25] Soud nepřisvědčil ani stěžovatelčině námitce směřující proti výroku napadeného rozsudku o náhradě nákladů řízení před městským soudem. Z hlediska meritorního výroku napadeného rozsudku měl žalobce ve věci plný úspěch, nikoliv pouze částečný, jak namítala stěžovatelka, městský soud tedy postupoval v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s., když žalobci přiznal vůči stěžovatelce plnou náhradu nákladů řízení. Obdobně postupoval i Nejvyšší správní soud ve většině zmiňovaných věcí mezinárodní ochrany (např. rozsudky ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32, či ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 – 33). Je ovšem pravdou, že v rozsudku ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 – 31, Nejvyšší správní soud stěžovatelce v dané věci (ukrajinské žadatelce o mezinárodní ochranu) náhradu nákladů řízení nepřiznal, odkázal přitom ovšem na § 60 odst. 7 s. ř. s., tedy shledal důvody zvláštního zřetele hodné, aby výjimečně rozhodl, že se náhrada nákladů řízení úspěšnému účastníkovi nepřiznává. Otázka, zda jsou v konkrétní věci, s ohledem na její individuální okolnosti, dány tyto důvody zvláštního zřetele hodné k mimořádnému postupu dle § 60 odst. 7 namísto § 60 odst. 1 s. ř. s., však podléhá širokému uvážení ve věci rozhodujícího soudu, takže nelze považovat za nezákonné, pokud městský soud v nyní posuzovaném případě tyto mimořádné důvody neshledal.

[26] Nejvyšší správní soud ve shodě s hodnocením městského soudu uzavírá, že správní orgány musí s ohledem na aktuální bezpečnostní situaci na Ukrajině znovu posoudit, zda existují důvody znemožňující žalobcovo vycestování. Zrušovací důvod, který městský soud vymezil, v řízení o kasační stížnosti obstál.

[27] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud neprodleně po skončení nezbytných procesních úkonů a obdržení spisu městského soudu rozhodl o samotné kasační stížnosti, nerozhodoval již o návrhu na přiznání jejího odkladného účinku.

IV.
Závěr a náklady řízení

[28] Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[29] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, náleželo by mu tedy vůči neúspěšné stěžovatelce právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložil. Žalobci však v řízení o kasační stížnosti dle spisu žádné náklady nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů nepřiznal.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 14. dubna 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu